

Omgaan met '*lastig*' gedrag

Canisia van Nieuwburg

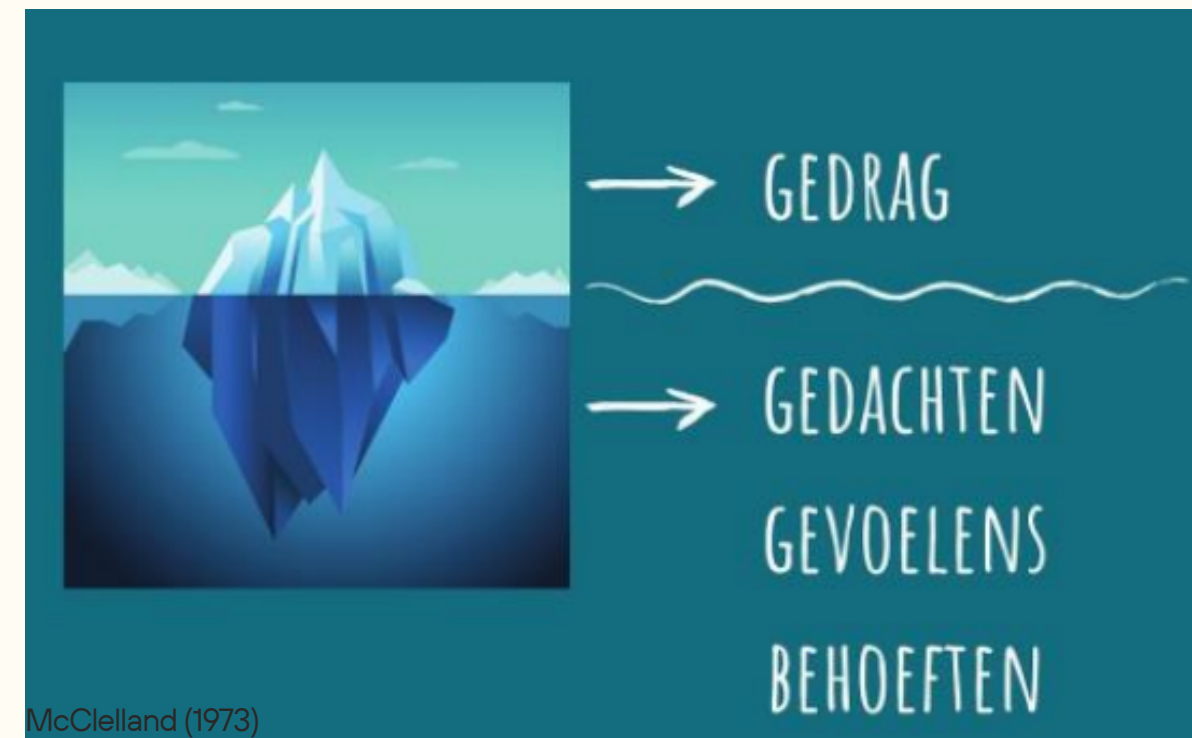
*"Een ander perspectief levert je
een ander beeld op" (Bolhuis, 2016)*

Arie Berkulin (1977)

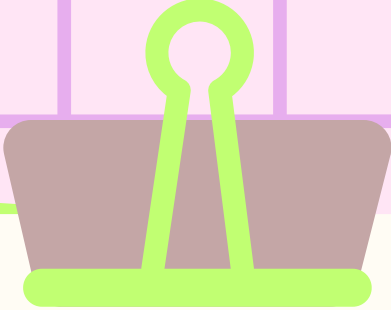
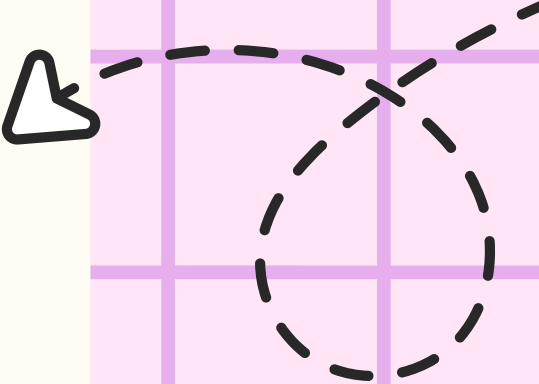
DOEL

KIJK EENS
DOOR EEN
ANDERE

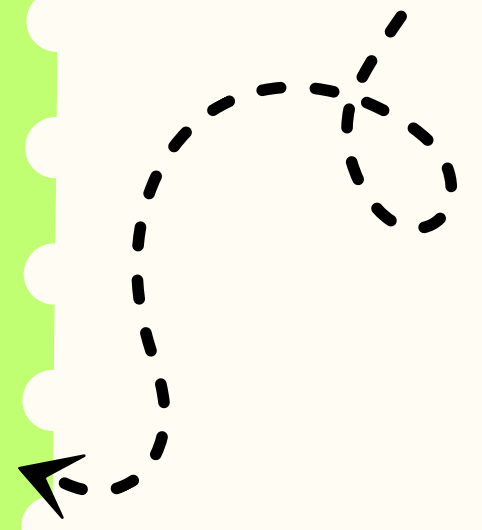

PLANNING

-
-
- 01** Check in
 - 02** Definitie '*lastig*' gedrag
 - 03** Bespreken casussen
 - 04** Theoretisch inzicht
 - 05** Brillenspel
 - 06** Rollenspel
 - 07** Check out

01
Check in

02

Definitie '*lastig*' gedrag

03

Bespreken casussen

Lees de casus met je groep door en bespreek met elkaar:

- hoe je zou omgaan met de situatie.
- waar het kind om vraagt met het gedrag.
- wat jouw reactie over jouw aanpak als docent zegt.

Casus

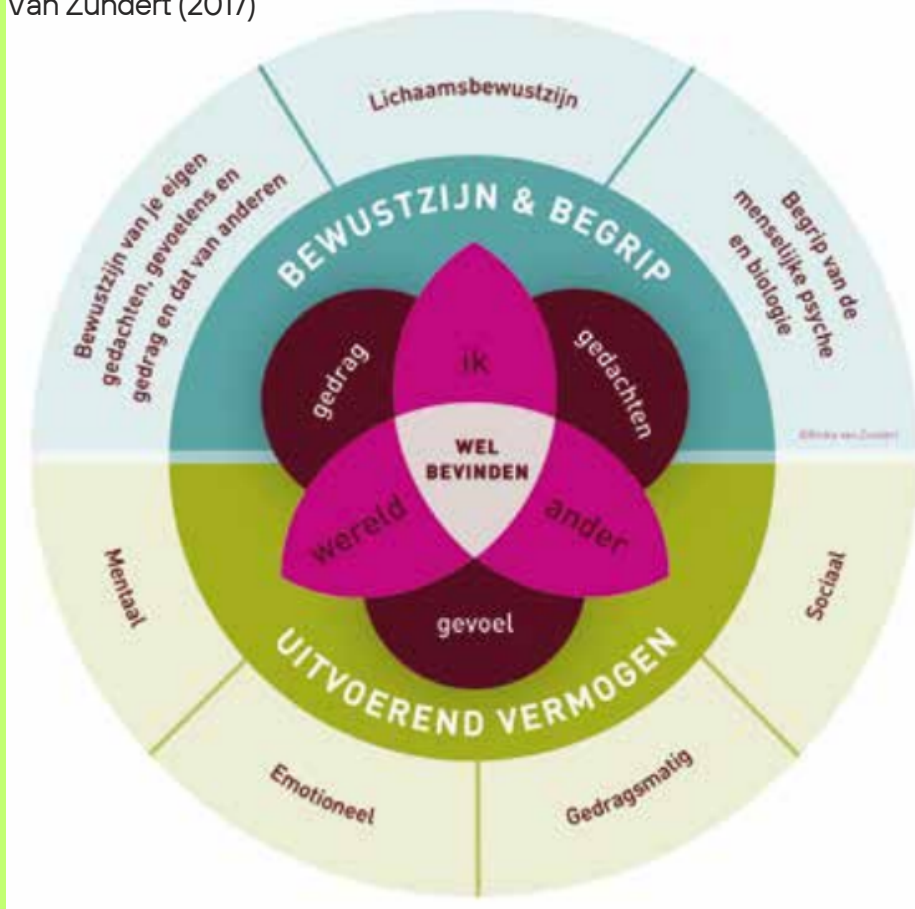
6

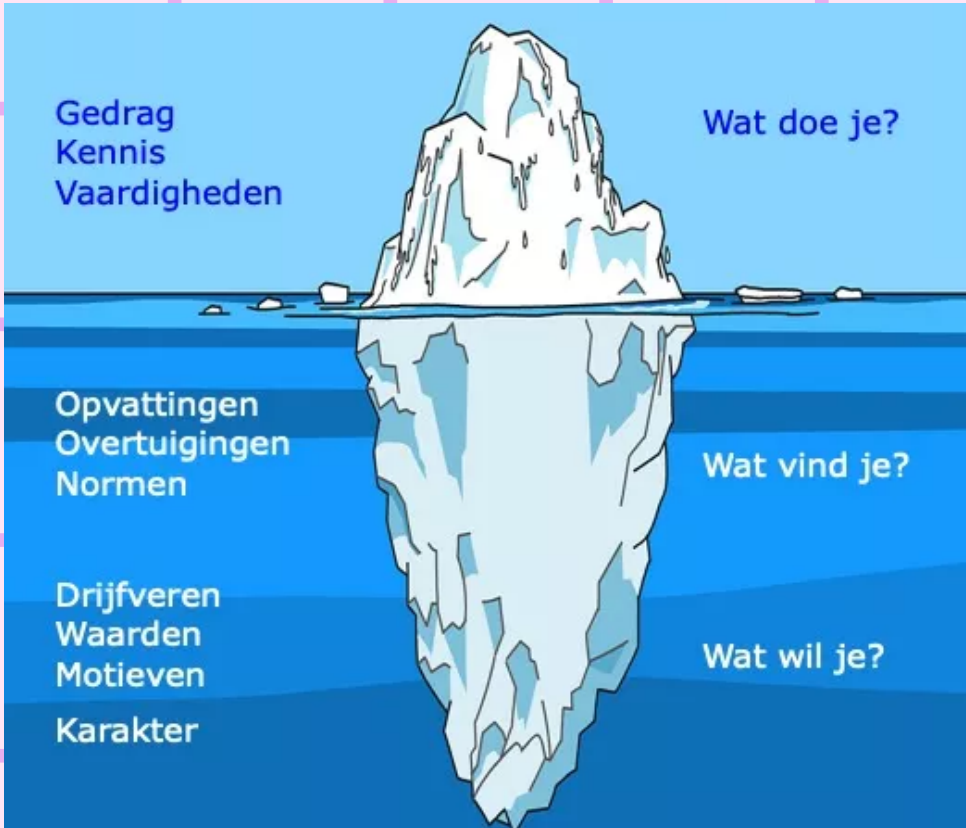
"Een leerling in de klas eist sterk de aandacht van de docent op door constant het antwoord door de klas te roepen, ondanks dat de leerling de beurt niet heeft. Het aanspreken van deze leerling heeft geen zin, de leerling blijft het lastige gedrag vertonen."

04 Theoretisch inzicht..

- Hoe je gedrag vanuit verschillende paradigma's kunt begrijpen.
- Hoe je de oorzaak van gedrag via meerdere paradigma's kunt achterhalen.
- Hoe je met paradigma's interventies beter kunt afstemmen op de behoeften van leerling en docent.

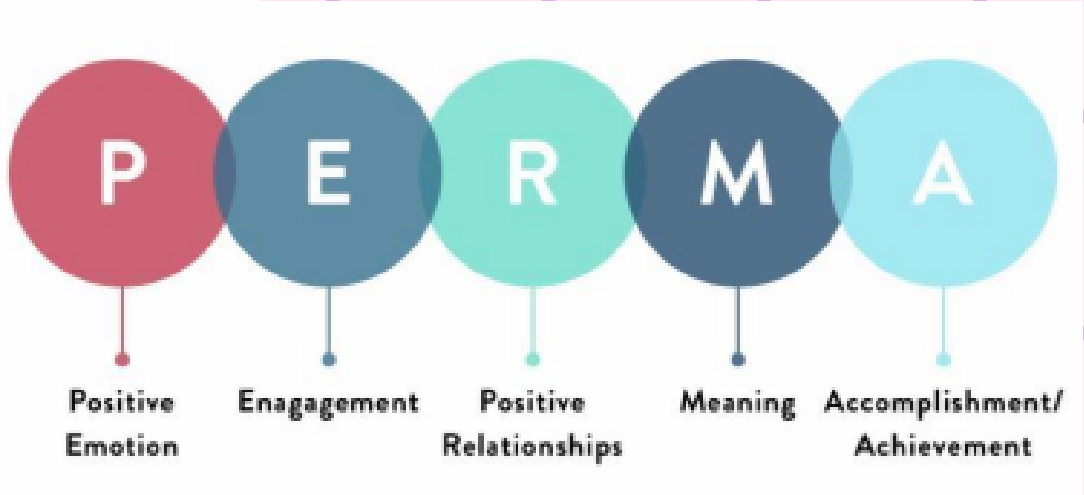
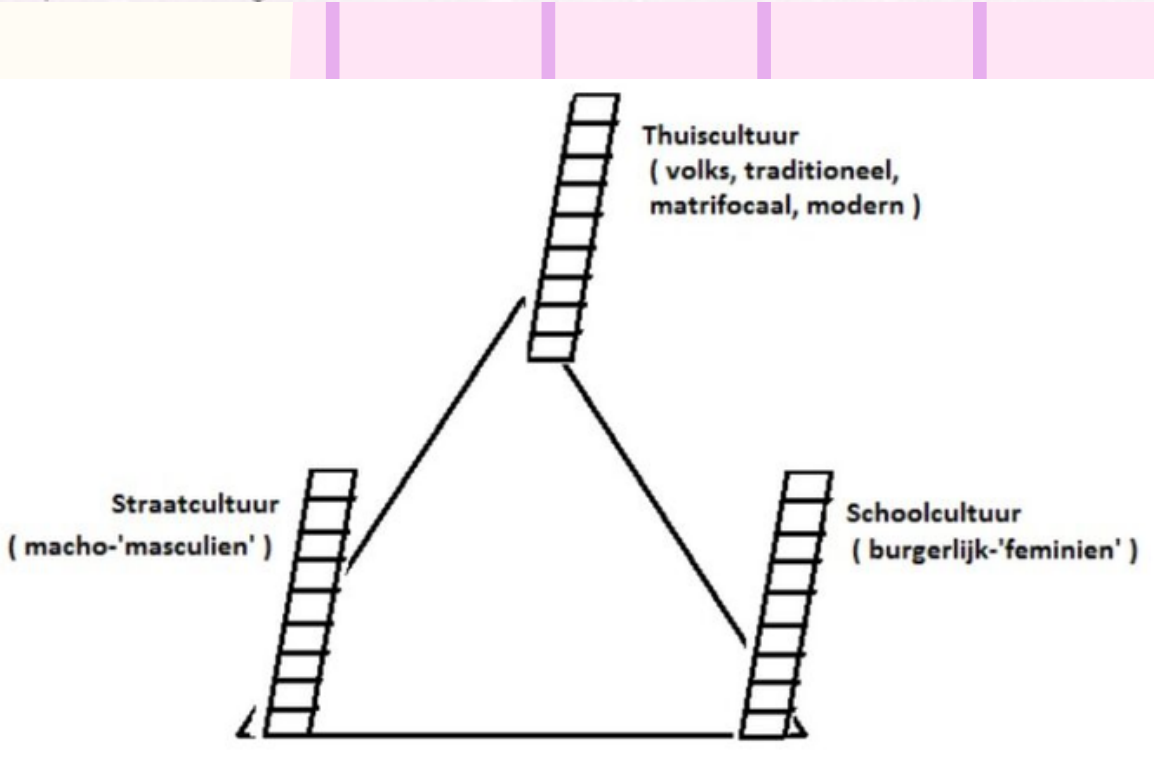
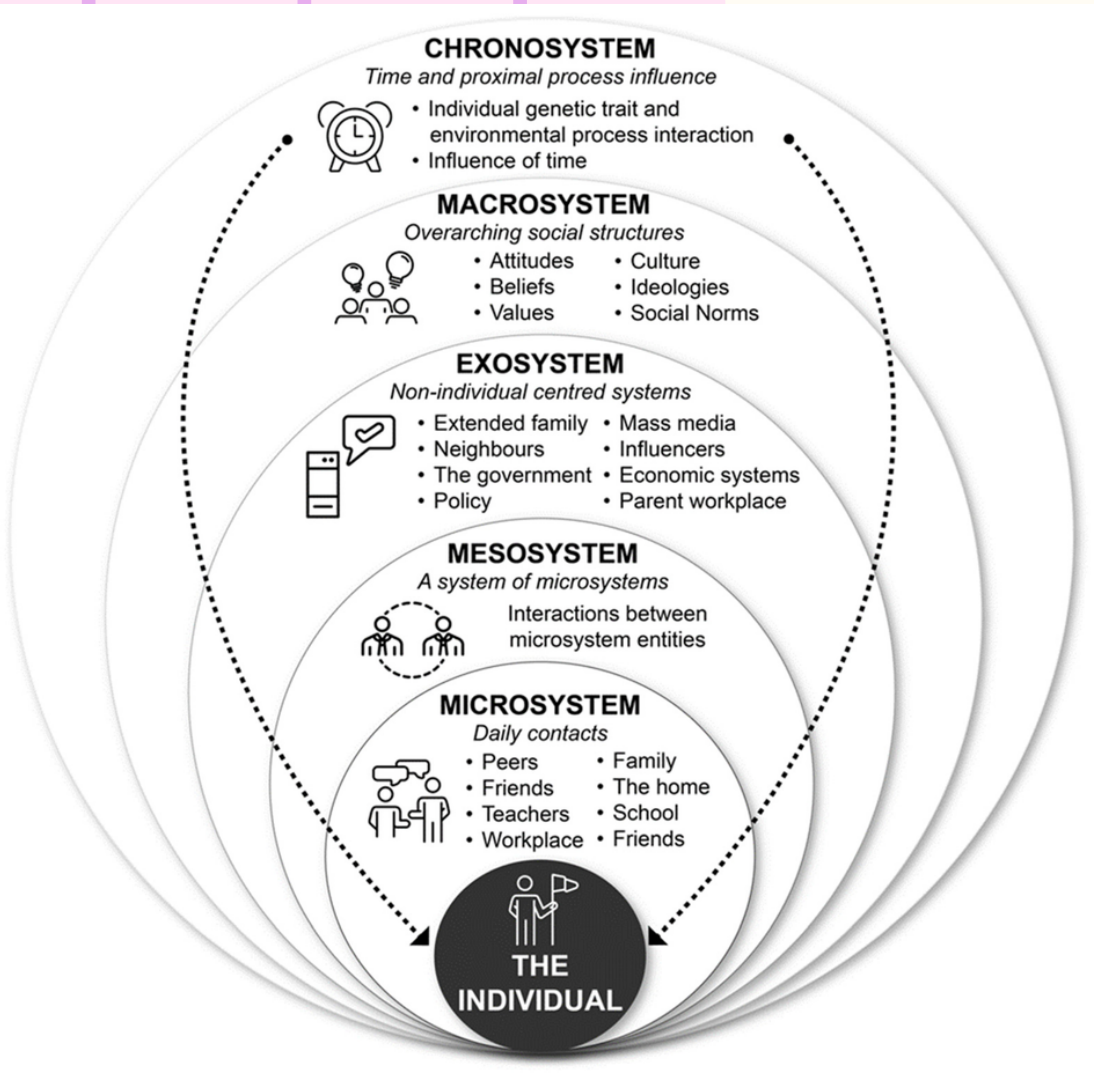
Van Zundert (2017)

periode	ontwikkelingsopgaven	opvoedingstaken
1 baby/peuter (0-2 jaar)	fysiologische zelfregulatie; veilige gehechtheid; exploratie; autonomie en individuatie	soepel verzorgingsritueel en warme (is sensitieve en responsieve) interactie aanbieden; beschikbaar zijn; ruimte maar ook steun geven
2 peuter-kleuter (2-4 jaar)	representatieve (d.w.z. herinneren) vaardigheden; omgaan met leeftijdsgenoten; internaliseren van maatschappelijke eisen; sekserolidentificatie	sensitief zijn voor het cognitieve niveau (betreft het denken) van het kind; positief en bevestigend omgaan met het kind; soepel omgaan met ambiguïteit van het kind; disciplineren; sekspecifieke benadering
3 basisschool-periode (4-12 jaar)	decentratie (je kunnen verplaatsen in een ander); acceptatie door leeftijdsgenoten; lezen, schrijven en rekenen; ijver	gelegenheid geven voor omgang met leeftijdsgenoten; schools onderricht; waarderen van schoolse prestaties; democratische en warme opvoedingsstijl
4 vroege adolescentie (12-16 jaar)	emotionele zelfstandigheid; omgaan met de eigen en andere sekse; ontwikkeling van waardesysteem: persoonlijke identiteit, school, beroep en samenleving	emotionele steun bieden; tolerantie voor experimenten; leeftijdsadequate grenzen stellen; voorbeeldfunctie vervullen

04 Paradigma's

Ijsbergmodel McClelland

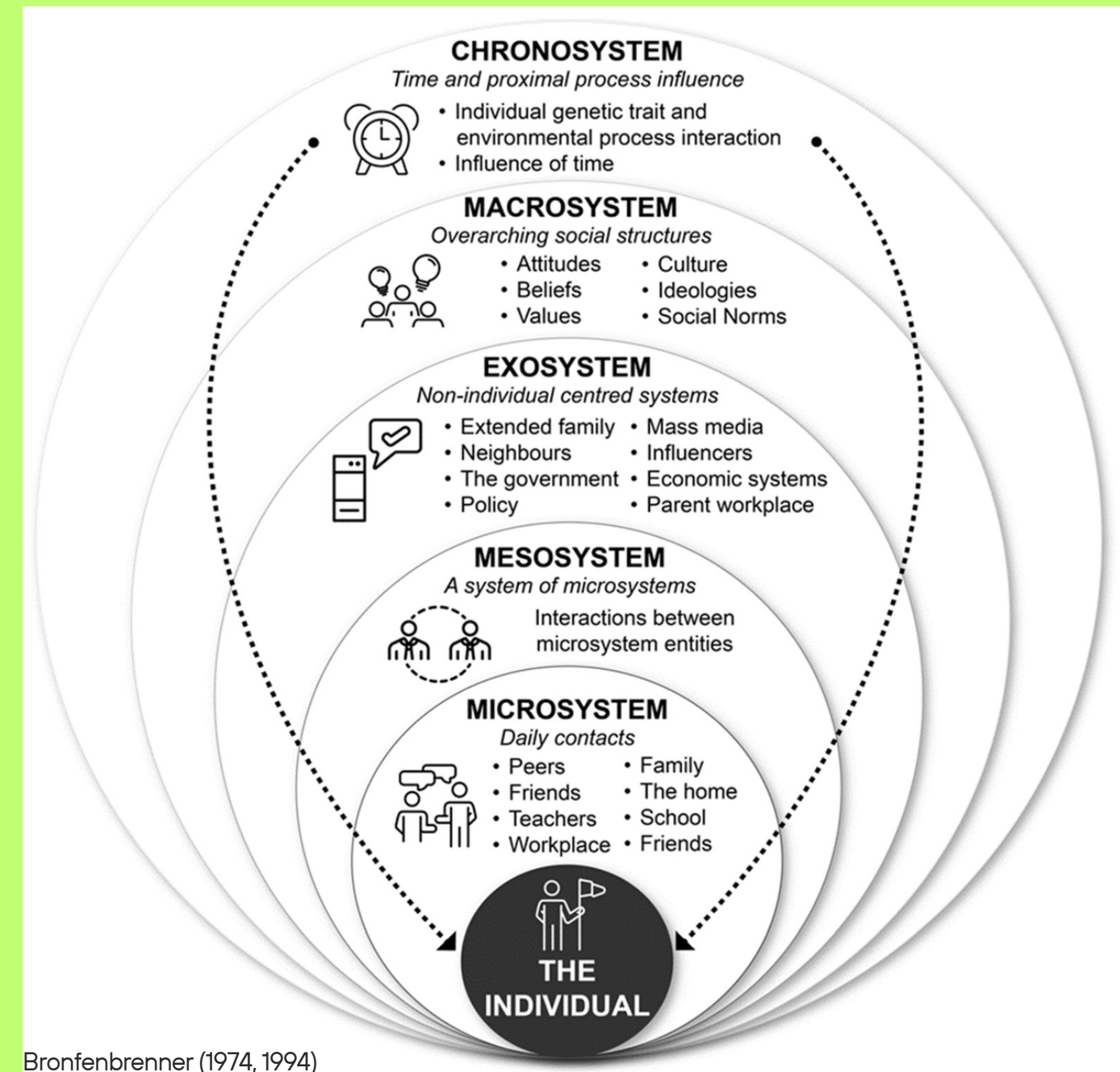
6

- Waterlijn boven:
 - wat je ziet, hoe je communiceert welke vaardigheden/kennis je bezit.
- Waterlijn onder:
 - oorzaken van het gedrag
- Wat je ziet (gedrag) wordt vaak door diepere verborgen factoren (gedachtes/gevoelens) gestuurd.
 - Om gedrag te begrijpen, achterhalen wat leerling denkt/voelt/wilt → gedragsverandering.

Systeemtheorie

- Manier om te begrijpen..
 - wat en wie invloed hebben op de gedachten/gevoelens/gedrag van leerling.
 - hoe alles met elkaar verbonden is en elkaar beïnvloedt.
- Geeft inzicht in risico- en beschermende factoren vanuit de leerling zelf, gezin, omgeving
 - Risicofactoren: gedrag veroorzaakt, verergert of in stand gehouden wordt.
 - Beschermende factoren: voorkomen en verminderen.

Ontwikkelingsopgaven

6

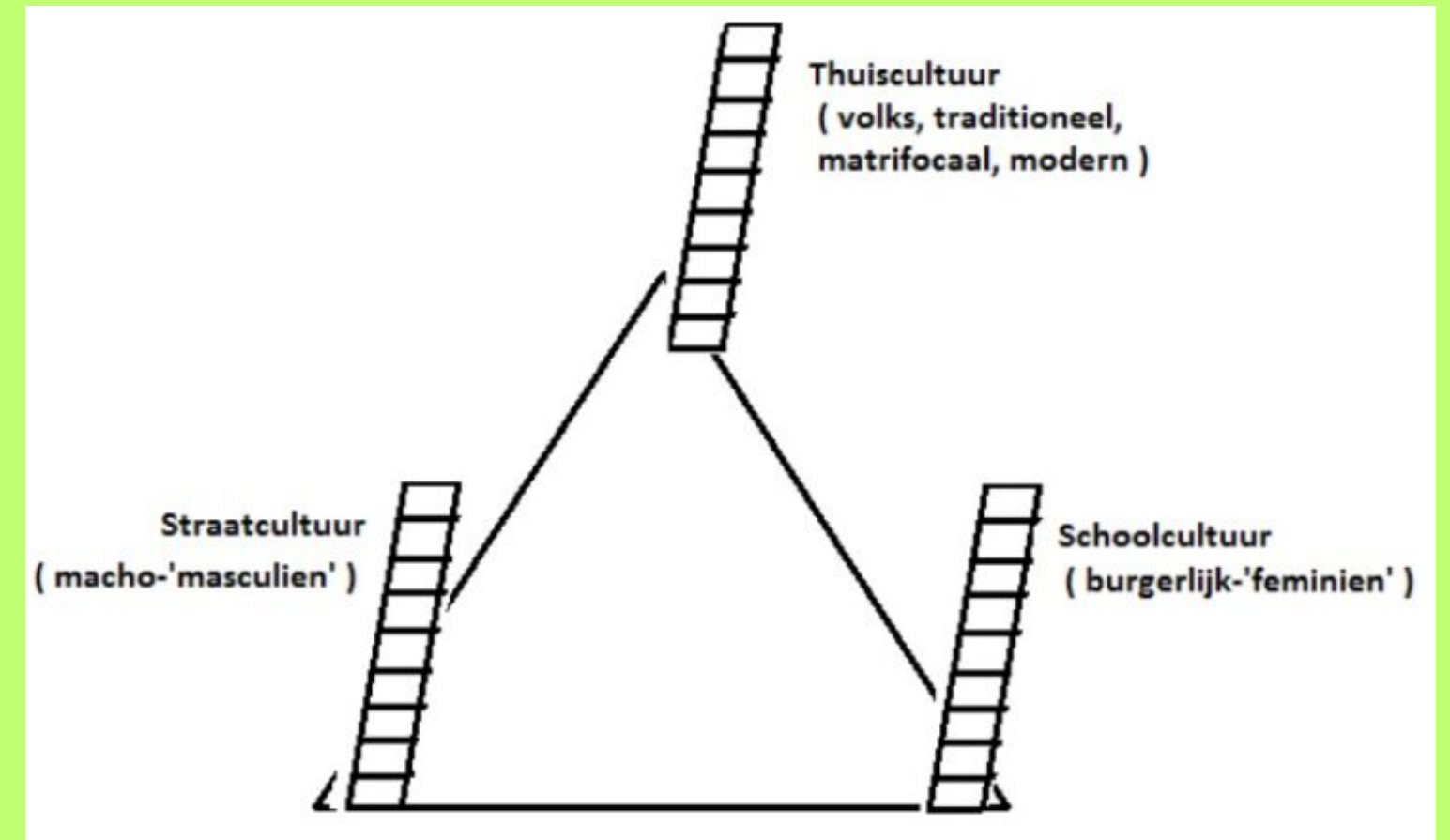
- Onvolledig/niet doorlopen levensfases → invloed op gedrag later.
 - Omgeving of **cultuur** vergemakkelijken/bemoeilijken.
 - Echtscheiding, vluchten, seksualiteit.
- Belangrijke ontwikkelingsopgaven:
 - hechting, emotie regulatie, (sociale) vaardigheden, identiteit

periode	ontwikkelingsopgaven	opvoedingstaken
1 baby/peuter (0-2 jaar)	fysiologische zelfregulatie; veilige gehechtheid; exploratie; autonomie en individuatie	soepel verzorgingsritueel en warme (is sensitieve en responsieve) interactie aanbieden; beschikbaar zijn; ruimte maar ook steun geven
2 peuter-kleuter (2-4 jaar)	representatieve (d.w.z. herinneren) vaardigheden; omgaan met leeftijdsgenoten; internaliseren van maatschappelijke eisen; sekserolidentificatie	sensitief zijn voor het cognitieve niveau (betreft het denken) van het kind; positief en bevestigend omgaan met het kind; soepel omgaan met ambiguïteit van het kind; disciplineren; seksespecifieke benadering
3 basisschool-periode (4-12 jaar)	decentratie (je kunnen verplaatsen in een ander); acceptatie door leeftijdsgenoten; lezen, schrijven en rekenen; ijver	gelegenheid geven voor omgang met leeftijdsgenoten; schools onderricht; waarderen van schoolse prestaties; democratische en warme opvoedingsstijl
4 vroege adolescentie (12-16 jaar)	emotionele zelfstandigheid; omgaan met de eigen en andere sekse; ontwikkeling van waardesysteem: persoonlijke identiteit, school, beroep en samenleving	emotionele steun bieden; tolerantie voor experimenten; leeftijdsadequate grenzen stellen; voorbeeldfunctie vervullen

Goudena (1994)

Culturen

- Thuis-, straat-, schoolcultuur.
 - Verschillende normen en waarden.

El Hadioui (2014)

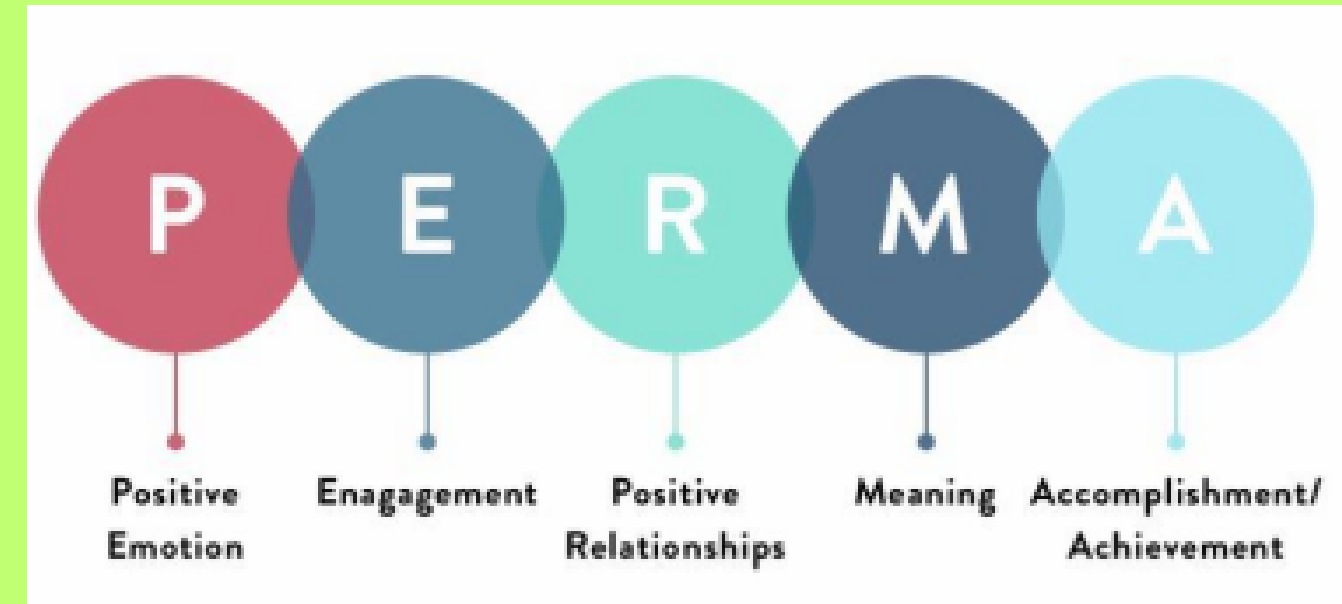
Neuropsychologie

- Mentale vaardigheden die helpen gedrag, gedachten en emoties te sturen.
- Zwakke executieve functies resulteren in impulsief, ongeorganiseerd of emotioneel gedrag.

Positieve psychologie

- Oplossingsgericht werken
 - Focus op wel lukt, talenten, kwaliteiten, vaardigheden.
- Balans tussen de 5 kenmerken om welzijn te creëren.
 - Positieve emoties, Betrokkenheid (opgaan in iets), Relaties, Betekenis (doel hebben), Prestaties (succes ervaren).

Behaviorisme

(Cognitieve) Gedragstheorie

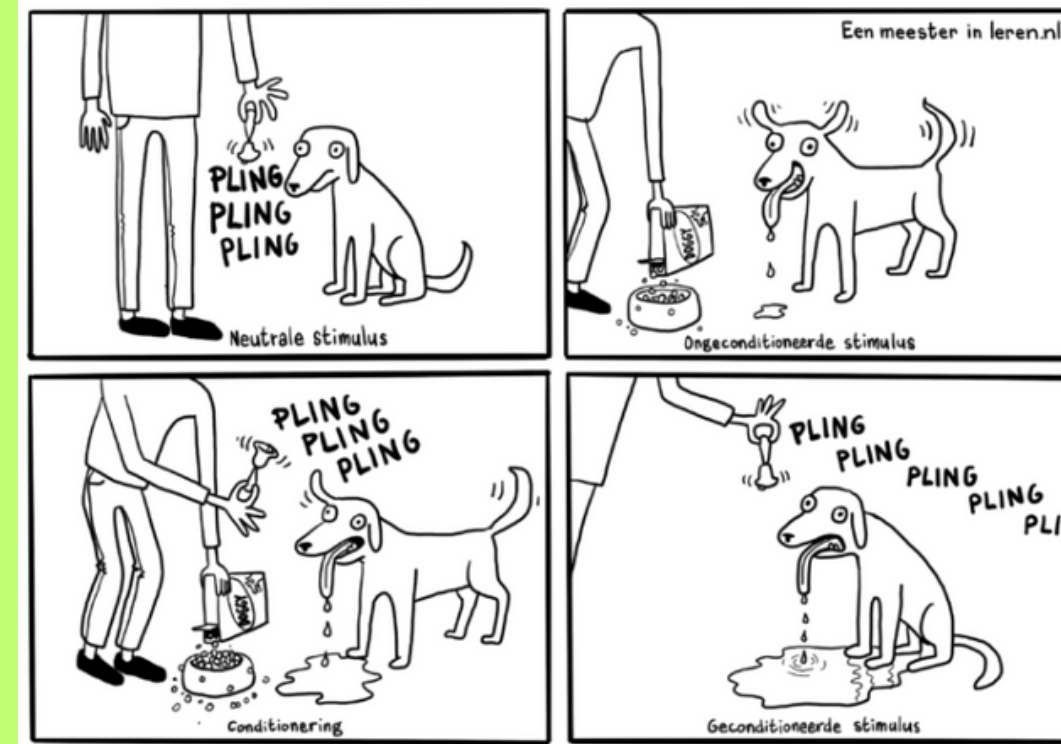
- Richt zich op zichtbaar gedrag.
- Gedrag wordt door prikkels uit omgeving gevormd.
- Gedrag veranderen door beloning, straf of herhaling.

Klassieke conditionering

- Neutrale prikkel (streng spreken-handbeweging)
 - koppelen - natuurlijke reactie (boos-rust) om gedrag op te roepen met alleen neutrale prikkel.

Operante conditionering

- Gedrag beïnvloeden door gevolgen ervan.
- Belonen → goed gedrag stijgt.
- Straf → kans neemt af op herhaling.

05 Brillenspel

- Pak één kaartje. Dat wordt jouw bril (paradigma) voor deze oefening.
- Lees de casus door.
- Analyseer het gedrag door jouw bril.
 - Hoe verklaar jij het gedrag van de leerling vanuit jouw bril?
 - Wat zou de oorzaak van dit gedrag kunnen zijn volgens jouw paradigma?
 - Welke interventie zou volgens jouw bril kunnen helpen?
- Deel je bevindingen met elkaar om de beurt.
- Reflecteer samen op deze vragen:
 - Welke bril gebruik jij het meest in je dagelijks werk?
 - Wat levert het op om een andere bril te proberen?
 - Hoe kunnen we samen een completer beeld krijgen van dit gedrag?

05 Brillenspel - Voorbeeld

Casus

Een leerling (10 jaar) staat regelmatig op tijdens de les, loopt rond en maakt grapjes waardoor de groep afgeleid raakt.

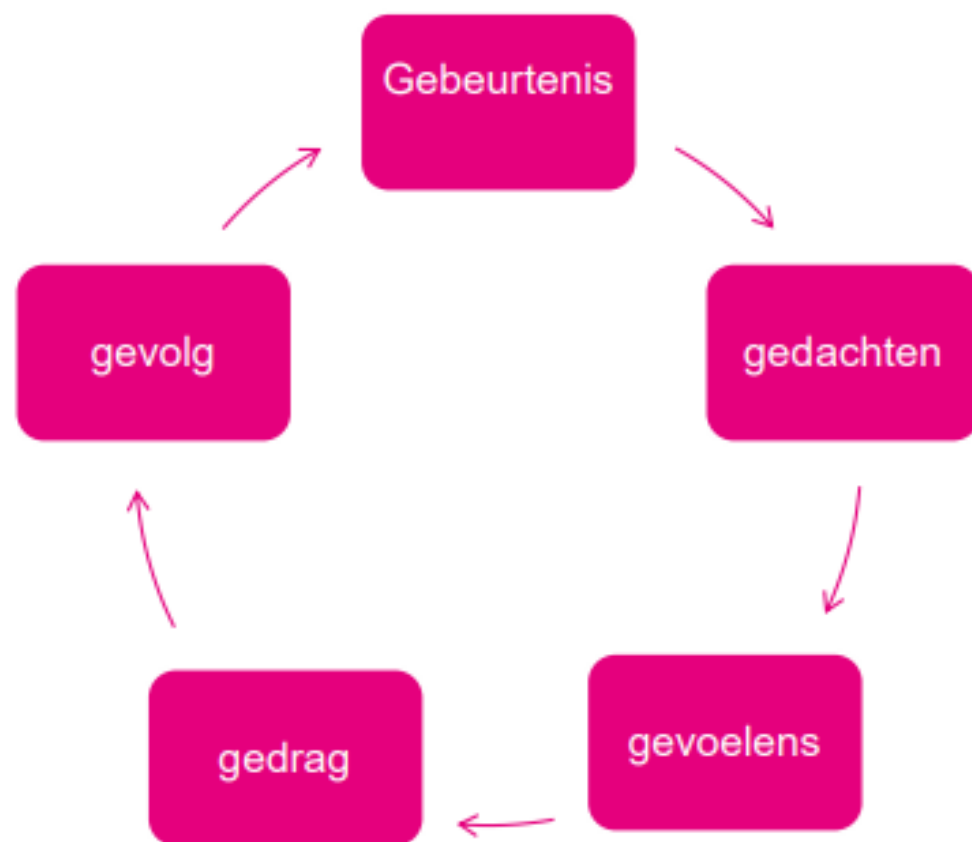
Brillen

Systeemtheorie: "Misschien speelt er iets in het gezin of in de groep. Het gedrag kan een manier zijn om aandacht te krijgen omdat hij thuis te weinig gezien wordt. Of misschien is er spanning in de klas die maakt dat hij onrustig is."

Positieve psychologie: "Deze leerling heeft veel energie en humor als talent. Als we die kracht positief inzetten (bijv. als klassenhelper of bij presentaties), kan hij zijn sterke kanten gebruiken zonder de groep te verstoren."

Interventies

GGGGG-Schema

Gedragsfunctieanalyse

Omstandig- heden	Antecedent A	Gedrag B
Wat zou van invloed kunnen zijn op school of thuis of elders?	Wat veroorzaakt het gedrag?	Wat doet de leerling dat ongewenst is?
Gevolgen C		Functies
Wat gebeurt er direct na het incident?		Wat wil de leerling ermee bereiken?

CICO

06 Rollenspel

Docent

Je krijgt een kaartje. Op het kaartje staat een vervelende situatie in de les.

1. Ga het gesprek met de leerling aan.
 - a. Achterhaal de oorzaak achter het gedrag.
 - b. Kom tot een oplossing, zodat de leerling in jouw les het juiste gedrag vertoont.
2. Bedenk voor jezelf vanuit welke paradigma je het gesprek aanvliegt.

Leerling

Je krijgt een kaartje. Op het kaartje staat de reden voor jouw 'lastige' gedrag.

1. Ga het gesprek met de docent aan.
 - a. Probeer je zo goed mogelijk in te leven in de leerling die op je kaartje omschreven is.
 - b. Reageer zoals de leerling zou reageren op jouw kaartje.

Aanschouwer

Je observeert het rollenspel. Geef tijdens het rollenspel antwoord op deze vragen:

1. Vanuit welke paradigma handelt de docent?
2. Welke oorzaak/oorzaken zit(ten) achter het gedrag van de leerling?
3. Hoe lost de docent het op?
4. Had je het zelf anders aangepakt? Zo ja, hoe dan? Deel de tip met elkaar.

07
Check out

